

Wyrok z dnia 14 grudnia 2006 r.

I UK 144/06

Okresy ubezpieczenia społecznego rolników, za które opłacono przewidziane składki, podlegają uwzględnieniu także przy ustalaniu spełnienia warunków prawa do renty rodzinnej (art. 65 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, jednolity tekst: Dz.U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353 ze zm.).

Przewodniczący SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec, Sędziowie SN:
Zbigniew Myszka, Herbert Szurgacz (sprawozdawca).

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 14 grudnia 2006 r. sprawy z odwołania Marka Ł. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w C. o rentę, na skutek skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 25 listopada 2005 r. [...]

o d d a l i ł skargę kasacyjną.

U z a s a d n i e n i e

Wyrokiem z dnia 8 kwietnia 2004 r. Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Częstochowie zmienił zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych-Oddziału w C. z dnia 5 stycznia 2004 r., odmawiającą wnioskodawcy Markowi Ł. przyznania prawa do renty rodzinnej w ten sposób, że przyznał wnioskodawcy prawo do renty. Sąd pierwszej instancji, opierając się na treści przepisów art. 65, 67 i 68 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U Nr 162, poz. 1118 ze zm., obecnie jednolity tekst: Dz.U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353 ze zm.) przyjął, że odwołujący się Marek Ł. jest osobą uprawnioną do renty rodzinnej po zmarłym Witoldzie Ł. Uprawnienie do renty z tytułu niezdolności do pracy reguluje art. 57 powołanej ustawy. W myśl jej art. 65 ust. 2 przy ocenie prawa do renty przyjmuje się, że osoba zmarła była całkowicie niezdolna do pracy. W sprawie bezsporne jest, iż Witold Ł. w okresie od dnia 13

października 1993 r. do dnia 13 października 2003 r. legitymował się wymaganym 5 letnim okresem składkowym i nieskładkowym, jak również to, że niezdolność do pracy powstała później niż w ciągu 18 miesięcy od ustania okresów, o których mowa w art. 57 ust. 1 pkt 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Równocześnie jednak ust. 2 art. 57 przewiduje, iż przepisu ust. 1 pkt 3 nie stosuje się do ubezpieczonego, który udowodnił okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiety i 25 lat dla mężczyzny oraz jest całkowicie niezdolny do pracy. Zgodnie z art. 10 ust. 1 pkt 1 i ust. 2 przy ustalaniu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy uwzględnia się także okresy ubezpieczenia społecznego rolników, za które opłacono przewidziane w odrębnych przepisach składki, jeżeli okresy składkowe i nieskładkowe, ustalone na zasadach określonych w art. 5 - 7 są krótsze od okresu wymaganego do przyznania renty w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tego okresu. Sąd pierwszej instancji podkreślił, że art. 57 ustawy o emeryturach i rentach z FUS dotyczy ustalenia prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. Okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet lub 25 lat dla mężczyzn wymieniony w art. 57 ust. 2 jest okresem koniecznym do pominięcia wymogu określonego w art. 57 ust. 1 pkt 3. Jest także jednym z okresów wymaganych do przyznania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy w określonej w nim sytuacji. Dlatego też, według oceny tego Sądu, przy braku wyraźnego unormowania i wyłączenia w tym zakresie także tu ma zastosowanie art. 10 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i nie można ograniczać jego stosowania tylko do okresów, o których mowa w jej art. 57 ust. 1 pkt 2 w związku z art. 58.

Wyrokiem z dnia 25 listopada 2005 r. Sąd Apelacyjny-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach oddalił apelację Zakładu Ubezpieczeń Społecznych-Oddziału w C. Zdaniem Sądu, do 25 letniego okresu składkowego i nieskładkowego, o którym mowa w art. 57 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, można zaliczyć okresy podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników, za które opłacono składki(art. 10 ust 1 ustawy).

Skargę kasacyjną od powyższego wyroku złożył Zakład Ubezpieczeń Społecznych-Oddział w C. Zarzucił naruszenie art. 65 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz błędną wykładnię art. 57 ust. 2 w związku z art. 10 ust. 1 pkt 1 ust. 2, przy uwzględnieniu art.

57 ust. 1 tej ustawy i przyznanie ubezpieczonemu prawa do renty rodzinnej po zmarłym Witoldzie Ł., w sytuacji gdy w chwili śmierci nie legitymował się on co najmniej 25 - letnim okresem składkowym i nieskładkowym, a zatem nie spełniał wszystkich warunków wymaganych do uzyskania renty z tytułu niezdolności do pracy. Zdaniem skarżącego zachodzi potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości, tj. art. 57 ust. 2 w związku z art. 10 ust. 1 pkt 1 i ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, co do możliwości uzupełnienia 25-letniego okresu składkowego i nieskładkowego okresem opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników. Wskazując na powyższe wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania ubezpieczonego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 65 ust. 1 ustawy o e. i r. z FUS renta rodzinna przysługuje uprawnionemu członkowi rodziny osoby, która w chwili śmierci miała ustalone prawo do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy lub spełniała warunki wymagane do uzyskania jednego z tych świadczeń. W rozpoznawanej sprawie ojciec wnioskodawcy nie miał ustalonego prawa do renty z tytułu niezdolności pracy. Na gruncie niespornych okoliczności faktycznych istota sporu sprowadza się do dwu kwestii. Pierwsza dotyczy interpretacji przesłanek prawa do renty po zmianie ustawy o emeryturach i rentach z FUS dokonanej ustawą z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie społecznej (Dz.U. Nr 135, poz. 1268 ze zm.). W myśl wprowadzonego tą ustawą do art. 57 nowego ustępu 2, przepisu ustępu 1 pkt 3 nie stosuje się do ubezpieczonego, który udowodnił okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiety i 25 lat dla mężczyzny oraz jest całkowicie niezdolny do pracy. Wymieniony przepis był niejednolicie wykładany, również w znaczeniu, jakie nadaje mu skarżący organ rentowy. W uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 2006 r., I UZP 5/05 (OSNP 2006 nr 19-20, poz. 305), Sąd Najwyższy stwierdził, że renta z tytułu niezdolności do pracy przysługuje ubezpieczonemu, który udowodnił okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 25 lat dla kobiety lub 25 lat dla mężczyzny oraz jest całkowicie niezdolny do pracy (art. 57 ust. 2 ustawy o e. i r. z FUS), bez potrzeby wykazywania przewidzianego w art. 58 ust. 2 tej ustawy pięcioletniego okresu składkowego i nieskładkowego przypadającego w ciągu ostatniego dziesięciolecia przed zgłoszeniem wniosku o rentę lub przed dniem powstania

niezdolności do pracy. Sąd Najwyższy w składzie orzekającym przedstawił interpretację całkowicie podziela. Przedstawiona wykładnia wymaga jednak uzupełnienia o kwestię, czy wymieniony przepis znajduje zastosowanie do sytuacji, w której zmarły był częściowo niezdolny do pracy, ale z mocy art. 65 ust. 2 ustawy o e. i r. z FUS przy ocenie jego prawa do renty przyjmuje się, że osoba ta (zmarły) była całkowicie niezdolna do pracy.

W związku z podniesioną kwestią wymaga podkreślenia, że art. 65 ust. 2 odnosi się do przesłanek prawa do renty rodzinnej w postaci spełnienia przez zmarłego warunków do uzyskania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. Zgodnie z tym przepisem przy ocenie prawa do renty przyjmuje się, że osoba zmarła była całkowicie niezdolna do pracy. Oznacza to, iż osoba ta, w świetle przepisów regulujących warunki uzyskania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, musi być traktowana jako osoba całkowicie niezdolna do pracy; również w świetle przepisu art. 57 ust. 2.

Dla spełnienia warunków wymaganych do uzyskania prawa do renty poza całkowitą niezdolnością do pracy, wymagany jest staż ubezpieczeniowy, dla mężczyzn wymiarze 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych. W kwestii możliwości uzupełnienia stażu pracy okresami ubezpieczenia społecznego rolników art. 10 ustawy o e. i r. z FUS stanowi, że okresy ubezpieczenia społecznego rolników, za które opłacono przewidziane w odrębnych przepisach składki uwzględnia się także przy ustalaniu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, jeżeli okresy składkowe i nieskładkowe ustalone na zasadach określonych w jej art. 5-7 są krótsze od okresu wymaganego do przyznania renty, w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tego okresu. Wymieniony przepis odnosi się do ustalania przesłanek prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. Należy zatem przyjąć, iż okresy ubezpieczenia społecznego rolników, za które opłacono przewidziane w odrębnych przepisach składki, podlegają uwzględnieniu także przy ustalaniu spełnienia przesłanek prawa do renty rodzinnej.

Skoro więc skarga kasacyjna nie zawiera usprawiedliwionych podstaw, na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. należało orzec o jej oddaleniu.

=====